

Спосіб несанкціонованого доступу, та подолання системи заходів безпеки обробки даних не має значення для кваліфікації, якщо окремо не буде мітити ознак іншого складу злочину (наприклад знищення програмних або технічних засобів).

Злочинними наслідками несанкціонованого доступу є витік інформації. Несанкціонований вплив – вплив на інформацію, що здійснюється з порушенням встановлених методів та процедур автоматизованої обробки інформації. Вплив на інформацію, її носії та засоби захисту з метою порушення цілісності інформації, її втрати або витоку, може здійснюватися шляхом формування сигналів, полів, середовищ і блоків програм. Підробка, блокування інформації, спотворення процесу обробки інформації або порушення встановленого порядку її маршрутизації може здійснюватися з використанням програмних чи технічних засобів автоматизованої обробки інформації або засобів передавання її каналами зв'язку.

Актуальні проблеми протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

Романько П.С., здобувач кафедри оперативно-розшукової діяльності НАВС
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор *Никифорчук Д.Й.*

Останнім часом надзвичайно актуальним і перспективним стало питання інтеграції України в європейську спільноту, надання їй статусу повноцінного члена Євросоюзу. Але омріяне членство України в європейському співтоваристві може й надалі залишатись тільки мрією. Такий результат нас чекає, якщо на державному рівні не вирішувати поставлені перед Україною завдання з приведення у відповідність до європейських норм національного законодавства та проведення у життя низки економічних, соціальних і політичних реформ, спрямованих на підвищення життєвого рівня населення, створення відчуття захищеності громадян від порушення їхніх прав і законних інтересів [1, с. 52].

Розвиток суспільства тягне за собою і розвиток злочинності, в більшості випадків злочинці навіть йдуть на крок попереду, тому що мають великі капітали та можливості. Сьогодні в Україні організована злочинність вже набула ознак міжнародної та поширює свій вплив як на фінансово-кредитну й банківську системи, так і на сферу зовнішньоекономічної діяльності - вивіз стратегічної та інших видів сировини й матеріалів, відмивання грошей та вкладання їх у нерухомість, цінні папери, валюту, коштовності, фінансування комерційної діяльності. Посилились процеси відмивання грошей шляхом вкладання їх у легальну економіку або вивозу за кордон [2].

На сьогодні Україна як центральноєвропейська держава, що посідає важливе геополітичне становище, перебуває в епіцентрі інтересів міжнародних організованих злочинних угруповань. Зарубіжні злочинні угруповання намагаються розширити сфери впливу за рахунок проникнення до нашої країни шляхом використання набутого кримінального досвіду, валютних коштів, ультрасучасного технічного забезпечення, апробації нових способів учинення кримінальних правопорушень і захисту своєї злочинної діяльності. Загалом організована

злочинність на сьогодні вимиває величезні кошти з України, що посилює негативні тенденції у розвитку злочинності. Оцінка діяльності «тіньового» сектора свідчить про те, що бюджет щорічно втрачає значні суми коштів, що обертаються поза полем зору держави та відповідних контролюючих органів. Зусилля держави та її уряду, направлені на збільшення доходів державного бюджету шляхом мобілізації коштів „тіньового» сектора економіки, передбачають переорієнтацію роботи податкових органів на легалізацію „тіньової» економіки.

Економіка України, яка на сьогодні, переважно, є транзитною системою, зокрема забезпечує фінансові трансфери між розвинутими країнами, а також становить транзитну базу для передачі товарів, є одним із найзручніших місць для вчинення дій, спрямованих на «відмивання» доходів – проведення операцій з реальними та віртуальними доходами (коштами), здобутими внаслідок злочинної або іншої суспільно небезпечної діяльності [3, с.206].

У сьогоденному світі, в Україні зокрема, проблема легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, щоденно набуває актуальності. Структури, які здійснюють фінансовий моніторинг грошового обігу на предмет виявлення фактів відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму, та підготовка кадрів для здійснення фінансового моніторингу – діють на всіх рівнях юрисдикції, співпрацюючи одне з одним.

Водночас переважна більшість кримінальних проваджень, які відкриваються

в Україні за ст. 209 КК України «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» закінчуються не обвинувальним вироком суду, а закриваються значно раніше судового розгляду, переважно з причин неадекватності поточного законодавства України, яким саме регламентується відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, здобутих злочинним шляхом. На шляху визначення диспозиції легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, зустрічається ряд вад, серед яких: 1) формулювання положення ч. 1 ст. 209 КК України; 2) гармонізація основних понять, що вживаються у ньому з положеннями інших норм законодавства України; 3) уніфікація положень вказаної норми з міжнародними вимогами; 4) суть формулювання, яке на сьогодні є доволі складним для застосування і на практиці зменшує ефективність застосування ст. 209 КК України [3, с.207].

Однак головним фактором, який впливає на визнання, чи, навпаки — заперечення факту легалізації, є факт встановлення легальності походження коштів (доходів). Особливо слід наголосити на тому, що відсутність у доходів офіційного легітимного статусу до моменту легалізації – необхідна умова для визнання факту самої легалізації. В іншому разі – легалізації фактично не відбувається, адже у разі якщо доходи були легальними до моменту вчинення щодо них певних дій, не змінюють їх статусу – легальні кошти лишаються легальними.

Цей факт слід усвідомлювати і приділяти йому належну увагу при становленні наявності ознак легалізації у діяннях особи: у разі зміни статусу нелегального на легальний – легалізація відбувається, у будь-якому іншому випадку – ні.

Також слід відзначити, що відповідно до змісту самої диспозиції ст. 209 КК України під «доходами» законодавець взагалі розуміє «кошти». Однак не всі кошти є доходами, а доход не завжди може бути виражений у коштах. Очевидно, що положення диспозиції ч. 1 ст. 209 КК України всередині взагалі-то має ряд внутрішніх суперечностей та повністю не відповідає назві самої статті.

Водночас одним із недоліків формулювання положення диспозиції ч. 1 ст. 209 КК України є розміщення у ній переліку альтернативних активних діянь, які самі по собі містять ознаки певних процедур, що здійснюються з грошима, у той час сам факт обов'язкового передудання «легалізації» іншого злочину у ст. 209 КК України не визначено. Спірним для застосування на практиці є саме потреба доведення того, що «доходи», які є предметом даного злочину здобуті саме злочинним шляхом, а не у будь-якій іншій спосіб.

Ряд інших вад чинної редакції ст. 209 КК України також впливають на істотне зниження ефективності застосування цієї статті: відсутність поняття «легалізація» (його тлумачення); структурне нагромадження і фактична відсутність абстракції на рівні визначення диспозиції ч. 1 цієї статті; відсутність конкретизації щодо таких понять, як «набуття», «володіння», «використання»; чергування понять «кошти» і «доходи» як на рівні співвідношення назви статті та диспозиції її ч. 1, так і на рівні предметів альтернативних активних діянь, зазначених у ч. 1 цієї статті: «кошти або інше майно», «кошти або майно», «доходи» тощо.

Очевидно, що чинна редакція ст. 209 КК України якнайскоріше потребує вдосконалення на підставі системного аналізу, урахування міжнародних вимог сучасного світу щодо протидії легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом, уніфікації його положень з положеннями вітчизняного закону про кримінальну відповідальність, а також комплексного дослідження особливостей побудови норми з урахуванням не лише міжнародних вимог, а й особливостей та структурно-системних підходів, притаманних вітчизняній класичній теорії кримінального права.

Зростання рівня злочинності у економічній сфері в Україні може бути стабілізовано поєднанням законодавчих, організаційних заходів та наукових розробок. Одним з основних завдань, які повинна вирішувати наука у вказаному напрямі, є актуалізація наукового і методичного забезпечення боротьби зі злочинністю, підвищення її результативності шляхом впровадження в діяльність правоохоронних органів найновіших наукових досліджень і передового досвіду.

Список використаних джерел:

1. Петрович Д. Е. Організація і тактика боротьби з легалізацією незаконно ввезеного автотранспорту на територію України/Д. Е. Петрович// Актуальні проблеми очима молодих учених [Текст] / [тези доп. Підсумкової наук.-теорет. конф. (Київ, 4 берез. 2014 р.)]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. – с.52-53.

2. Актуальні проблеми протидії організований злочинності: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://com1.org.ua/publ/korupcija/zagalne/aktualni_problemi_protidiji_organizovanij_zlochinnosti/14-1-0-51.

3. Міловідов Р., Розенфельд Н. Недоліки статті 209 КК України як вади застосування кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом / Р. Міловідов, Н. Розенфельд // Право України. – 2009. – №10. – С. 206 – 210.